

Ezen lapok minden héten négy-szer, u. m. kedden, csütörtökön, pént. és vasár. jelennek meg. **Előfizetési ár** fél évre Buda-pesten házhöz-hordással 5 ft., horitékban 6 ft., postán horitékban 6 ft. ez. p. A hirdetések minden apróbetűs hasábjáraért 5 (öt) ez. kr. fizetetik.

Csütörtök

437.

Augustus 13. 1846.

Előfizethető helyben a kiadóhivatalban, hatvani utczán Horváth-házban 4831k szám alatt földszint, és minden királyi postahivatalnál. — Az ausztriai birodalomban a külföldre menendő példányokat csak a bécsi császári postahivatalnál rendelhetik meg.

BUDAPESTI HIRADÓ.

TARTALOM. Magyarország és Erdély. Kinevezés. Előléptetések. Megyék. Szepesben főispán-beiktatási ünnepély és közgyűlés. Közgyűlés Sárosban. Tisztújítás és korteskedés Nógrádban. Utazási napló Horvátföldön VII. Budapesti napló. Iparműkiállítás megnyitása. Ausztria. Külföldi. Franciaország. Portugália. Olaszország. Németország és Dánia. Amerika. Legújabb. Hivatalos és magánhíradások.

IRODALOM és TUDOMÁNY. Külföldi: Der Pauperismus in England, in legislativen, administrativen und statistischen Beziehungen von C. H. Kleinschrod. Regensburg 1845.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

Ö. cs. kir. ap. Főlsége a nagyváradi latinizertartású káptalanban megüresült kanonokságokra Oszvald Ferencz áld. papot 's a pesti kir. egyetemnél hittudomány tanítóját, továbbá Körnöczy Imre áld. papot 's a pesti kir. egyetemnél egyházi történet tanítóját érdemeiért legkegy. méltóztatott.

Ö. cs. kir. ap. Főlsége Thines-Csetneký Károly kir. ügyigazgatási-ügyvédet 's es. kir. egyetemes udv. kamara udv. titoknokává kinevezni legkegy. méltóztatott.

Megyék.

SZEPESBÖL. Lőcsé, augusztus 5én. Az ujonan kinevezett főispánunk mgos keresztszégi gróf Csáky Tivadar ő méltósága magas hivatalából f. hó 4re kitűzött beiktatását Szepesmegyének rrdei mennél fényesebben megüldölk, 's határtalan örömeiket ősi szokás-szenesítette módon külső jelekben is nyilvánítandók, jóval a beiktatás előtt az e tekintetben szükséges előkészületeket megtevék, és méltán, mert az ősi szokások és szertartások iránt különben is kegyelettel viseltető Szepesmegye rreinek az ujonan kinevezettben nemcsak szeretve ohajtott főispánjokat, hanem Szepes, sőt hazánk multjával szoros kapcsolatokkal összekötött fényes nemzetség egyik ivadékát kellett megüldözni; 's e részbeni fáradozásaik kívánt sikerrel koronáztattak meg; mert a rendezett beiktatási ünnepély fénye a köztársaságnak nemcsak megfelelt, hanem azt jóval felülmúlta. — Már augusztus 3án ment az ünnepélyes beiktatási megelőző napon egy számos tagokból álló fényes küldöttség ő méltóságát hotkózi kastélyában B. D. szepesi káptalanbeli kanonok szónoklata mellett üdvözölni; a honnan ő méltósága kedves vendégeinek magyar szivességgel megvendégtetése után a nevezett küldöttség, és Szepes-Varolya XVI. városa részéről kiállított lovassereg kíséretében szekvársonk felé indula. Görgön minden várakozást felülmúló, 's a két megye egyesülését elővarázsló fényes kettős banderium által, szerelve tisztelt másod alispánunk G. A. urnak, mint az egész banderium vezérének szónoklata mellett kellemesen lepetett meg. Valóban meglepő, mondhatom nagyszerű volt látni a fényes menetet Görgörül Lőcsé felé. — Ő mgla az említett három lovassereg, nemzetségének több tagjai, és számos mind polgári, mind katonai nevezetességek kísérete, 's estei Ferdinánd nevét viselő huszár- ezred jeles zenekarának harsogó

*) Ezen előkészületek a Pesti Hírlap egyik levelezője által, az ideit termsz. szövegbe volt, 's az adozó nép közt uralkodó borzasztó (?) inség miatt elég megdöglőtelanul felesegeléseknek mondattak; megdöglőtelanul mondom, mert nem méltóztatott a tisztelt levelező urnak megdöglőlni, hogy ezen előkészületek, az adozó nép megterhelteése nélkül történtek; és jóval előbb ezen felszólítása nélkül is Szepesmegye rrdei adozó népünk sorsa enyhítésére, a nemesi pntzárból 3000 pgó for. kiszolgáltatását elrendelék. — Le v.

Irodalom és Tudomány.

Der Pauperismus in England, in legislativen, administrativen, und statistischen Beziehungen. Mit einer Uebersicht der Hauptergebnisse der jüngsten Bevölkerungs-Aufnahme in Grossbritannien und Irland, nach ämlichen Quellen bearbeitet von C. H. Kleinschrod. Regensburg 1845. XX. és 266. lap.

Az újabbkori gyári iparüzés, mely a gazdagságnak valóban mesés tömeget teremti, azon országoknak, amelyekben fejleszések legmagas pontját érte el, testén egy roppant sebet nyitott, melyből nyomor és szenvedés patakzik szüntelen. A korlátlan szabad versenyzés csata-terén, hol, ugyszólvá, minden vevőért és minden egy nyereségért két töké küzd, felszárad óta számtalan jölet, boldogság, élet hull áldozatul, mert minden működő töké több munkás jöletét, életet tartja magához lánzolva, és vesztven ezeket is romlásba dönti bukasával. A nyereszkezők e töké-haboruja idezett és idez most is elő ott a munka keresésében oly változásokat, a munkások életében és gazdasági rendszerében oly felfordulásokat, amelyek az országot tulságos számú népességgel ajándékozzák meg; így állott elő az embernek egy oly osztálya, mely a társasági rendszer ramáján kívül esik, mely egy szerencsétlen kereskedési conjunctura által a világon találja magát, de nem kapja meg a helyet, hol életet saját erején fentartja; — Malthus azt mondta róla, hogy „hivatalan vendég, kinek számára a természet nagy lakomájánál nincs terítve: a természet azt parancsolja, hogy takarodjék el, 's nem is késik e parancsát maga vegrehajtani.“ E pauperismusnak legörösibb kiterjedése természetesen Angliában van, hol a tökének igazán csudás tömege küzd a vásárral, minel fogva természetes, hogy munkás-seregeiből legtöbb pauper válik ki, ezen invalidjai a gyári iparüzésnek, kiket eltartásra a közseg és status nyakába akaszt. Illy állapot orvoslására ezelő tervek, képzelhetni, mily bő anyagot nyújtanak az írásra; és valóban a szegényi ügy irodalma különösen gazdag, kivált általános nézetekben, amelyek semmire sem visznek, és kivihetlen javaslatokban, amelyek egyaránt tanúsítják szerzőjöknek mind jó szándékát, mind tudatlanságát. Ezért valódi öröm egyszer újra illy jeles könyvet olvasni,

zenéje mellett, őseink szokásait lóháton dörgő, éljenek közt a város kapujánál felállított diszkapún keresztül szekvársonkba érkezett, mintegy elővarázsolván a „lóra termelt“ hajdan dicső magyar korát, melyben őseink nagyobbszerű ünnepeleknél lóháton jelentek meg. Beérvén a városba legelőször is a megyebeli izraeliták közönsége által felállított 's alkalmas feliratokkal díszített „diadaliv“ alatt ugyanazok nevében egy tagok által ünnepelesen üdvözöltetvén, a főnyesen díszített megyeházába beszállott, hol legelőször szerelve tisztelt első alispánunk J. V. ur által egy számos küldöttség élén Szepesmegye közönsége nevében szives szavakkal üdvözöltetett. Ezután pedig ő mgla a szomszéd megyék 's más számos hatósági és testületi küldöttségek tiszteltetését fogadta el, minden küldöttség szónokának üdvözölésére nyájas szivességgel válaszolván. Este a megyeháza, a város nagy tere és nevezetesebb utcái ő méltósága tisztelőtére ki lévén világítva. Nevelték a számosabban összeszerölet, különben is öröme hajlandó sokaság kedélyhangulatát a több helyen felállított jeles nemzeti hangászok, nevezetesen az említett estei Ferdinánd huszár- ezred jeles zenekara, és a városi színházban fellépett, 's ismeretes Egressy Béni igazgatása alatti nemzeti zenetársaság. — Következő, ugy-mint az ünnepeles beiktatásra kijelölt napon a kk és rrk, számos szomszéd hatóságok 's testületek küldöttségeivel együtt igen számosan a megye nagyobb teremében megjelenvén, tisztelt első alispánunk indítványára küldöttség nevezetett ki, ő méltóságát körükbei megjelenésére meghívandó, mely tisztétben eljárván, a rrdeknek ő méltósága azonnali megjelenését jelentvén, kevés perc múlva ő mgla dörgő 's szünni nem akaró „éljenek közt a terembe belépett, a rrk és több nagy tekintélyű vendégek megjelenésén örömet nyilvánítván, ékes szerkezetű beszédében mély halájját urunk királyunk iránt, 's azon határtalan kegyelmeért, miszerint őt e megye főkörmányzó hivatalára méltatni kegyeskedett, kifejezven a királyi decretumot kihirdetés végett a főjegyzőnek átadta, — minek végeztével hivatalos esküjét a szomszéd rosznyói püspök ő mgla kezébe letette, ősz szokás szerint, a megyei szolgabírák által felemeltetvén; ékes beszédét folytatolag abban politikai hitvallását és e megye kormányzásában követendő elveit fejtegetvén, mire a rrk nevében derék főjegyzőnk K. M. válaszolt. Ezen gyűlés végével főispánunk ő mgla e megye táblabírává számos jelenvolt küldöttség tagjain kívül, harsogó „éljenek közt“ ifj. gróf Apponyi György másod-főkanczellár ő excellját, és irodalmunk tereén hirnevet szerzett néhány egyént nevezett ki. A gyűlés végeztével ő mgla az említett lovassereg, 's más számos nevezetességek kísérete mellett ismét lóháton a szentgyházba pompás menetel tartá, hol Andujár János czimzetes püspök és szepesi nagyprepost ő mgla „Teged lsten dicsérünk“ élénklése után roppant számú hívek jelenlétében szent mise áldozatot mutatott be az egek urnák. Ezek után ő mgla 700at felülmúló vendégeit fényes lakomával megvendégtelte, mellynél ősi szokás szerint urunk királyunk és az egész felségés ausztriai uralkodó-házjóléteért örömpoharak üritettek. Azalatt pedig ő mgla a köznép vigadozásairól sem felejtkezvén meg, a megyeháza előtti tereen egy sült ökör és több akó bor osztatott ki, mely népnép minden zavar nélkül ment véghez. Az egész nap ünnepélyét fényes táncmultság fejezte be, mellyben általános fesztelen derültség egész estig uralkodott; a számosan megjelent vendégek hangulatát az említett huszár- és Egressy

vási, mint a jelen; mert itt tenyek vétetnek szemügyre, és tenyekből vannak huzva a következtetések; tárgya is igen jól van választva, mivel a pauperismus Angliában nyerte legsajtszerűbb és legnagyobb fejlődését; továbbá az angol hivatalos iratok e tárgyban legkimerítőbbek és legtöbb belátást engednek a nép állapotának viszonyiba és a gyári üzlet 's általában a nemzet fő keresetáginak eredményébe; végre a középponti igazgatás új ágának és igen részletes törvényhozásnak tétélet tárgyává. Sz. előbeszédében méltán mondja, hogy „az új angol szegények törvénye és ennek vegrehajtása a kormányzásnak egyik legnagyobb, legbefolyásosabb és legkülönösebb probatetele. 's el kell ismerni, hogy az angol kormány e művelete által a pauperismus kérdésének megoldására eddig a legnagyobb lépést tette, és a legtanulságosb példát adta.“ 'S az angol nemzet, mely a status- és népi életnek minden ágában olly nagyságot tüntet fel, kitünőleg nagyszerű ezen ágában a beligazgatásnak, — illy roppant közterhet vállalván magára, dolgozó-házak építésére 's szegények tartására milliókat fordítva.

Annál feltünőbb, mondjuk mi is a szerzővel, mily kevéssé vette figyelembe eddig a külföldi irodalom a status-igazgatási történetben ezen eddig példatlan rendeletet; 's a pauperismusról szóló szárazföldi munkákban, mennyire nem találhatni annak alapos ismerését! Ott hol az angol szegényi ügyet érintik, inkább egyes, összefüggetlen adatok 's tenyek találhatnak; a létező állapot kimerítő előadása helyett philantropiai kikélekés állanak; a szegényeknek halul felfogott érdekeiben, mellyet az új törvény által sertve lenni hisznek, kikelnek az angol kormány ellen, ezt tulságos keménységgel vadolva. Illy értelemben szövel fel a jeles Buret Eugène is, kinek kora halálát fájlatja a francia irodalom: „Im, mit nyujt az irgalmasság a dolgozóházban a munkára képes szegénynek: nyujt neki annyit, hogy éhen meg ne haljon, de azon feltétel alatt, hogy elváisszakk családjától, gyermekeitől, mert a dolgozóházban mint börtönben külön választják a különböző éveket és nemeket; — olly feltétel alatt, hogy dragabban vásárolja meg a létezés jogát mint bármikép különben, ugy-mint: kenyszerített és tisztán csak erővesztetett munka arán, mely valódi kínzás — a kezimalom. Több dolgozóházban láttam e gépeket nyugodni, mert megszalasztot-

Béniéle hangászkar felváltva válogatott zenedarabokkal nevelvén. — A mai napi ülésben a Julius 31kén tartott közgyűlés, ugy szinte a tegnapi közgyűlés Jegyzőkönyvei hitelesítése után több rendbeli felsőbb intézmények olvasatván fel, szönyegre került b. Vaj Miklós ő excelljának búcsulevele, mellyben a leugyel mozgalmak következtében k. reáruházott kir. biztosi tisztének befejeztetéséről a rrket értesítvén, kézséges közremunkálásokért szives indulatit nyilatkoztatta, minek következtében a rrk ő excelljának közönség feliratot szavaztak, egyszersmind a mgos főispán ur a rrknek iránti szives tisztelőtet tanúsítandó a kebelbeli táblabírák koszorúját ő excelljának, nem különben mgos Wirkner Antal kir. udv. tanácsos neveivel díszesítette. Ezen fényes ünnepegy érdekességéhez egy szomorú is járult, t. i. egy kebelbeli és eddig igen nagy hitelben állott birtokos elleni, majd szünni nem akaró — 's 500,000 pftot felülhaladó adósságok betáblázásának — sora. Végre ő mgla ezen gyűlést azon nyilatkozattal fejezte be, miszerint törvényes kötelesegeknek teljesítésében a rrk kívánságait nemcsak mindenkor pontosan kielégíteni, de megelőzni is ohajtván, még az ősz elmulta előtt tisztújítást tartani színdékozik.

SÁROSBÖL. Tisztújítás utáni első évnegyedes közgyűlésünk folyó évi Julius 30án tartott főispáni elnöklet alatt. És valósultak a tisztújítás alkalmával a hírlap utján közre tett sejtelmek, mert Sárosnak politikai hitvallása az új tisztviselőség közbenjöttével is mind inkább szilárdult. A kisebb-gyűlési jegyzőkönyvek hitelesítettvén, miután a magány ügyekben szorgalmazott körözletések az adófizető terhelésével járnának, határozatott: hogy ezentul az illy körözletésektől, ha az illetőnek megkeresésére a többi hivatalbelin kívül eszközöltetni kívántatnának, a honi pénztárba a díj előlegesen fizetessék le. Megyénk kebelében azidén várt magyar természetvizsgálók kényelmére az opálbányák felé vezető ut szekérrel járható állapotba a határibeli helységek által fog tétetni, 's megbízatván az első alispán a szükséges fuvarok megrendelésével egyszersmind végeztetett, hogy a kirándulásokra megkivánt fuvarok a fenálló és egy állomásra egy pengő forintot tevő előfogati díjért szolgáltatassanak ki azon megtoldással, hogy egy szekérért az előfogaton felül husz, egy hátszó lóért pedig vezetőstül állomásonként harminc pengő krajczár fizetessék. Gróf Apponyi György másod udvari főkanczellár lett kegyelmes kinevezését tudató helytartósági intézvény lelkesedéssel fogadtatván, első alispánunk indítványa következtében üdvözlő felírás határozatott, melly következő tartalmu: „Nagyméltóságu gróf, másod főkanczellár, kegyelmes urunk! Nemzetek életében, hol a pillanat várazs-hatalma messze hat ki a jövőendő irányaira, mindig legnagyobb nyereség, ha olly férfit nyer a kormány, ki a kor szükségével megbarátkozva kitűzött elvei mellett bátor eltökéltséggel lép ki a nyilvánosság küzdhomokára, és kit mint a mult hongyűlés egyik legnagyobb tekintélyű bajnokát, eddigi pályáján már erélyes, tetdűs és egy jellemkint tisztelt az ország, most pedig a legigazságosabb fejedelem kegyelme olly magos hivatalra helyezett, melly legközelebb állván a trónhoz, leginkább képs idvet 's boldogságot árasztani e hon polgáira. — Es öregbedik örömmünk annak érzetében, hogy kegyelmességednek az ország előtt bevallott vezérlevei találkoznak Sárosnak azon híven megörzött politikai hitvallásával, melly a fejedelem iránti tántoríthatlan hűség 's alkotmányhozi ragaszkodás mellett

tak a szegényeket, kik azt mozgatni kenytelenek lettek volna. Ez által nem is akartak irgalmasságot gyakorolni, hanem a szegényeket elijeszteni.“ (De la misere des classes laborieuses en France et en Angleterre.) De sz. előbeszede V. lapján azt írja, hogy „a kormányi bizottmány által a szegényi ügy kezeléséről kiadott időszaki számadasok, legleküsimeretesebb helybeli szemleleteken nyugvó bő részleteikkel, megzafolják e vadat, és azon meggyőződésre visznek, hogy az előbbeni állapotokat tekintve, e törvényt föltétlenül parancsolta a szükség; hogy az emberiség tekintete sem a törvényes rendszabályokban sem ezelőnek vegrehajtásánál nincs mellözve, 's bármennyi legyen pótlónivaló, az új szegényi törvény által az angol polgári társaság tetemes lépést tett a haladásban. E vallomást teszi sz., miután nemcsak kitanulta a hivatalos kimutatásokat, hanem 1844ben Angliát beutazván, a dolgozóházakat is meglátogatta, mellyekben mindenütt példás rendet talált mind a szegények foglalatosságában, mind a háztartásban; a lakosoknak minden tekintetben kielégítő physikai gondviselését, jó helyet, és az igazgatás 's ellenőrségben olly szorgalmat 's pontoságot, melly a középponti szegények bizottmánya torkéveséről 's képességéről legfeynyesebb bizonytságot tesz.

A szegényi ügy új igazgatása Angliában nem egyéb, mondja sz., mint egy elméletnek cseleltetésé általi megvalósítása, helyes megitélése tehát csak elykerdesi szempontból lehet. Ezen elv a humanitas elve, a statusnak humanitariusi czelja; e legfőbb czél az, mellynél fogva a statusnak legnagyobb érdekeiben fekszik a munkás osztályok állapotját kitűdni, jöletök emelése eszközök megkeresni, szenvedéseiket enyhíteni, és e szempontból, illy czél elérésére bármilyen áldozat sem igen nagy. Már közönséges körülmények közt magas erkölcsi, politikai és statusgazdasági érdek parancsolja a szokásból való koldulásnak, és ebből kifolyó erkölcsi aljasodásnak gátot vetni; az elfajultak megjobbitása, és a betegek meggyógyítása által a terményző erőket gyarapítani; szegény és arva gyermekeket romlástól megmenteni és hasznos polgarokká nevelni; végre az ügyefogyott öregségről és nyomorokról gondoskodni.

Az iparüzésnek a 18dik század vége óta történt atalakulása azonban rendkívül nehezé tette azt, hogy a status illy feladata-

A lejáratú idő 1847-ik évi februarius 12-ke.

P. 72

mind azon javításokat fölkarolni kész, mik hátramaradt anyagi jobblétünk, s az abban rejő szellemi haladás biztosítására már is nélkülözhetlenekké váltak. — Engedje a nemzetek sorsát intéző gondviselés tetterős férfiasággal megindított működéseinek a kivárat sikert, mi pedig szerencséseknak vallandjuk magunkat, ha az alkotmány szerinti haladás mezején esüggedetlen erélyességgel követhetjük egy jobb jövő felé világító szövegüket. — A kik egyébiránt magas kegyeibe ajánlottak mély tisztelettel maradunk. Kelt az 1846iki július 30kán sz. kir. Eperjes városban tartott közgyűlésünkben. Kegyelmességednek alázatos szolgálai.

A görög nem egyesültek szabad átmenetelre iránt közbenjött két rendbeli intézmény nem egyébnak mint az átmenet iránt hozott törvény kiegészítő részének tekintetvén tudomásul vétettek, s ezen rendelkezések törvénybe foglalása elhatározott. Szabolcsnak a törvényszékekeni főispáni elnöklet iránti körlevele, miután szeretve tisztelt főispánunk egyenesen kinyilatkoztatta, hogy ő az 1723. évi 56. törvény-cikkhez és letett ünneplés esküjéhez szorosan ragaszkodva, nemcsak jogának, sőt kötelességének is tartja a törvényszékekeni bíráskodásban részvenni, ebeli nyilatkozatának helyeslése mellett nem pártoltatott; a küldöttség el nem fogadása iránti ismeretes pesti levél pedig az előbbeni határozatok nyomán tudomásul vétetett. — Szepesnek meghívása következtében az új főispán beiktatásán Sáros is küldöttség által részt vevend, szeretett főispánunk elnöklété alatt. — A hus ára egy krajczárral lejjebb szállított. Gyűlési teremünk, mi az üléseket illeti, rendezetni s a tisztviselőknek külön hely fog kijelöltetni. A jövő számadoló novemberi gyűlésben megyénk állapotáról első alispánunk által értesítendünk.

NOGRÁDBÓL. (Nógrád és a korteskedés.) Örültünk előre azon dicsőségnek, melyet Nógrád magának ki fogott volna vinni; köztözető már az igaz hazafiak buzgó-sága a borostyánt, melyet az egész háza színe előtt Nógrád homlokára fogott volna fűzni; és mintegy láttuk már lélekben a korteskedésnek *) egész hazánkban oly veszélyesen szétharapódzó mélyétől a jó példaadásnak gyógyereje által veszni: ha Nógrád a korteskedés megszüntetése iránt hozott üdvös megyei szabályait az életben szilárd megtartással szentesíti. Feszültek valának a kebeleik, mit fog a június 25kei végzés eredményezni; és nem egy szív remegett, hogy talán mégis fog találatni, ki önérdékének ama legüdvösebb végzés kijáratásával tömjénezni nem irózik, mert az csakugyan való, hogy Nógrád rendeinek egész testülete e lélektől egy korteskedést fölülte utálja, és már két ízben is eltörte fölülte a pálcát, gyakorlatilag azonban már máskor is mást tanusított. És ettől felt most is sok hazafi kebel. — A tisztújítást megelőző napok csendesen látszóttak lefolytani. És örömtünk növekedett; ámbár később hallottuk, hogy már akkor is történt holmi, mit egy igaz bírónak szigorúsága minden gáncs nélkülűnek nehezen mondhatott volna. Később azonban jobban féltünk, hogy csakugyan vannak, kik faluról falura kolompolnak; utóbb már láttunk fehértollas vezéreket rendkívüli sebességgel oly helységekre sietni, hol nemesek számosabban laknak. A fehértoll elárulá szándékukat, etetés- és itatással, nem ugyan mint ezelőtt nálunk is szokásban volt, hanem egyezés útján pénzbeli ígéretekkel, ittott 20 pfg kr előlegezéssel, a fuvarbér megfizetésével iparkodtak S. iránt hajlandóságot ébresztetni, és

*) A korteskedésnek azon nemét értjük itt, mely lélekvasárlással — történjek az akár pénz, akár etetés vagy itatás által — jár. Okokkal valékiben valaki iránt hajlandóságot ébresztetni, meggyőződést szerezni, hogy erre vagy arra voksoljon, a korteskedésnek szabad, dicsérendő neme. Erről itt szó sincs. L. v.

nak megfelelően, mert eddigelő világos igazság, hogy a nagy gyári iparüzés terjedésével egyenlő arányban növekedett a pauperismus, azon állapot, midőn dolgozható emberek munkahiányból az elhetésre polgártarsaik segélyére szorulnak.

Törvényes szegényi segély-alap nélkül ily állapotban a kol-dulás megiltása, mit egyébkint a közrend és erkölcs fenntartása igényel, sem nem igazságos, sem nem kivethető. Hogy pedig a szegényeknek törvényes felségelésre adván jogot, a társaság tulaj-ságos terhet ne vegyen vállaira, azon rorszal egyetemben, hogy ezen ügy hibás kezelése által a pauperismusnak épen terjedése mozdítottak elő — minek ijesztő példáját mutatja Anglia 1834ig — helyes alapelvből kellett kiindulni; melyet azonban nem volt szükség ujonnan felfedezni, mert Erzsébet 1603iki szegények törvényében ki volt mondva: hogy a dolgozható szegényeknek munka szerzessek; és az új törvény vezér-elve is csak ez; a pauperismus csökkentésére törekedni az által, hogy oly dolgozható szegények, kik köz segéd elmozdéhoz folyamodnak, munkához szokjanak és ez által a belőlők kialudt önállósági érzet rendezett alakban és életmód mellett újra felebredjen. Ily cél elérése különös intézetek nélkül lehetlen volt; e végből lettek felállítva az új dolgozó-házak; melyek által elég van tevo a legfőbb humanitáriusi elv három momentjének: a kereset-nélküliek erkölcsi jobbításának, nevelésének és eltartásának; és az erről szóló törvényben azon öntudat foglaltatik, hogy a szegényi ügy sikeres igazgatása csak a fölvhezzi szigoru és következetes ragaszkodás által elérhető, semmi más finanziaai vagy gazdasági lappangó czéja pedig nincs.

E munka saját tárgyának előadása elibe Anglia népesség-statisztikai áttevete van bocsátva, s ez nagyon czélszerű. Mert egy országban a szegényi ügy állapota csak öszves nemzetgazdasági viszonyaiából felfogható, melyet legihébben tüntet vissza a részletes schematismus szerint tett népesség öszveírása, ha ez ügyben a rendszabályok pontos megtartásáról illőleg gondoskodva van. Az 1841ki népesség öszveírása alkalmával az előbbi illyen-művelettel hiányainak elkerülése két fontos rendszabály által eszközöltetett; egyik az, hogy az öszveírás az egész országban

embereket szerezni. — Ez minden igaz hazafinak fáj, igen fáj; mert most vala Nógrádra nézve azon régtől ohajtott áldásdus időszak, melyben a korteskedésnek annyi veszedelmes gyümölcsöt termő fáját, melyet, mint mondják, Nógrád ültetett legelőször megyénk földébe, legelső tövestül kitéphette volna, legalább az ő területéből; és így ha Nógrádé volt első a szegény azon vészhozó fának ültetésében, első lett volna a dicsőség is annak kiirtásában **). — A tisztújításra számosan tolongtak a fehértollasok Gyarmat felé, nem ugyan egy csapatban, hanem 3—4 kocsinkint, minden zene és zászló nélkül; még kurjongatás vagy névkialtás sem vala igen hallható. Ily előkészületek után föltűnt végre a tisztújítás napja, július 15ke. Megtelt a megyeház udvara a fehértollasokkal. D. és R. emberei minden jegy nélkül az ellenkező fél roppant tömege közt majd elenyésztek. A korteskedés a győzedelmeskedő fél részéről a legnagyobb csendben és legügyesebb tapintattal történné, a lélekvasárlást leheté ugyan gyanítani, de elhatározó bizonyossággal a pálcát fölülte eltörni nem; ő méltósága tehát, hogy az egész dologról tisztában legyen, nevezett ki a külmegeyei tisztelgőkölből választmányt, mely szigorúan megvizsgálná: vajjon van-e itt korteskedés, vagy nincs. A választmány, miután zászló és zene nem volt, nyilvános itatás nem történt, a korteskedésnek helyét nem látván, megtétegett a kijelölés, és lett másodalispánna Sréter László. — Nógrád nem felelt meg ugyan a közzárakozásnak, és a mik történtek, az ellenkező egyik tagjának részére történtek, mely törvénytisztelot, önmegtagadást nagy szavakkal kíván a kormánytól s a másik pártól, sőt minden embertől, csak önmagát szereti igen gyakran kivételként a közönséges törvény alól tekintetni; azonban történt még sok, mit az idő áldásos gyümölcsöse fog érteni. A mi történt, vétkes esendben s félelemmel történt; ez pedig már nagy nyereség: mert a félelem első lépés a meg-térésre. Lehet tehát reménylenünk, és adná az ég, ne csalatkoznánk! — hogy midőn most csendesen és félve korteskedünk, jövőre már épen nem fogunk korteskedni.

BUDAPESTI NAPLÓ. Azon kívül, hogy a műkiállításban számosabb jeles festményekkel találkozhatunk s a hidő melletti cosmorama-sátor esinos tájképeket tüntet fel előttünk: koronkint még annyi tehetségdus festészekből is láto-gattatik fővárosunk, hogy végre a hölgyek azt sem tudják, mellyik által vétessék le magokat? Egy elvonult mezei gazda erre azon megjegyzést tette, miszerint legjobb lesz, ha a hölgyek házias munkákkal foglalkodva, egyik főtészt előtt sem ülnek, nehogy, mint leányok sokáig ülve maradjanak. — Híre van, hogy a hírlapok postai főkiadó-hivatala Budáról Pestre fog áttéteni. — Pesten annyi sok járdakoptató van, hogy e miatt a főutcák kövezetét csekély időköz után ismét javítani kell, s már a pesti köbánya sem nyújthat e czélra elég anyagot. Ha azon emberekhez fordulnánk, kik minden jótékony czél iránt, mint mondani szokás, köszívők van: vajjon nem lehetne-e e szerrel a köhiányt kipótolni. — Közel az öszvetárhoz valamelyik csatornanyílásból, mint földalatti kisértet, halavány emberből bukott fel, mely közel embereket pillantván meg, csakhamar ismét eltűnt. Hihetőleg valamely rabszökevény volt s nagyon kellett éheznie, hogy világos nappal akart menekülni titkos buhelyéről. — Szombaton két rövid új színmű került színpadunkra: egy eredeti és egy francziából fordított. Amaz Obernyik Károlynak „Egy kis kaland“ című vigjátéka volt egy felvonásban,

***) Historice ugyan nem tudnok behizonyítani, hogy csakugyan Nógrád hozta be megyéinkbe a korteskedést, de legalább illyesmit hallottunk a június 25kei gyűlésben, mellyben a korteskedés ellen viaskodtunk. — L. v.

egy nap történt; más az, hogy az egész felvetel külön e czélra kiválasztott helybeli öszveíró biztosok által eszközöltetett, kiknek száma csak Angliá- és Walesben 35,000-re emelt.

Ezen öszveírás eredményei közt, mellyeket szerző 8—57 lapon előad, ezek a legérdekesebbek a nép jöllete, a munkas osztályok állapota, és a szegényi ügy tekintetéből.

Anglia és Walesben 1841ben találtató lakházak száma 2 millió 943,939; a népesség száma 15,911,757; egy házra esik 5,4 lélek; 1834hez képest a házak száma növekedett 18 1/2%, a népesség 13 3/4%, miből a jöllét és kényelmes életmódbani haladást lehet következtetni.

Nagybritannia népességét azelőtt a 20 éven alóliak és felüliek száma körülből egyenlő számu részre osztotta; most pedig a 20 évesek és ezen felüliek száma a férfiaknál 11 1/3%, nőknél 21 1/3% tulsúlyt nyert; ezt ugyan egy részint csak úgy kell tekinteni mint indirect hatását a munkások házasságai kevesedésének (mellyel a gyermekek, tehát a 20 éven alóli személyek számának csökkenése van egybekötve), de ezenkívül a közép élet-hosszság növekedését jelenti.

Angliában 1839—41beli közepszám szerint 45 személyre esett 1 halálozás, 31 sz.re 1 születés, 128 sz.re egy házasság. A halálozás szelső számai: Lancaster grófság 1:36, Devon grófság 1:56, miből azonban nem lehet általában következtetni az iparüző megyékbeni nagyobb halandóságot, mivel ezek közül sokban sokkal kisebb a halandóság; p. o. Nottingham 1:46, Leicester 1:45, Warwick 1:44. De az iparüző megyék 1 éven alóli gyermekek halandóságában 3—4%al többet mutatnak, a munkas családok nagy öszvehalmozása miatt. Az egy éven alóli gyermekek halandósága egész Angliában az öszves születések 14%al, az öszves halálozások 21%al tette.

A népességnek a területhez képest arányszámából kitűnik, hogy azon megyék birnak legsűrűbb népességgel, mellyekben az iparüzés uralkodik tulynomólag — a népesség szaporodását illetőleg pedig, míg Herefordban 1831—1841ig a szaporodás 2,4%al, Cumberland-ban 4%al, Westmoreland-ban 2%al (mind kitűnőleg földművelő megyék) tett, azallat Durham-ban 27%al, Lancasternben 22%al, Monmouth-ban 36%al, Stafford-ban 24,3%al volt a szaporodás; — a népességet pedig foglalatosságai

mellyet tetszéssel fogadott a közönség; a második „Robin orvos“ című kezdetben kissé hosszadalmasnak látszék, később mindazáltal Lendvay jeles játéka derült kedélyt keletkeztetett a nézőkben. A vigjátékok között e színpadnak ujonnan szerződött hártásnőjét Jochan Erzsébetet hollottuk működni hangszorén; az operai mutatványok tehát egy rég nélkülözött zeneszerrel nyereendnek újabb érdeket. — Brill Izrael, a helybeli izraeliták második rabbija, a héber esküformát magyarra fordítván, egy izraelita közelebb bizonyos tisztu ügyben a t. megye előtt először tevé le homi nyelven esküjét. Héber atyánkfiai mindinkább törekednek magokat nemzeti nyelvünkben tökéletesíteni, mi dicséretökre válik. — Jelenleg 40,000 ölon tul van tüzifa az áruhelyeken s még naponkint számos szállítvány érkezik ide hajókon és szekereken. E szerint tehát nem félhetünk a hidegtől, s a hajhászok is hiszik, hogy e télen is, mint egyébkor, sokaknak fognak befűteni. — E napokban nagy felhőszakadás volt a köbányákban, mely telemes árákat okozott. A szőlők még érésben lévén, sokan aggodalmas veritökösöppeket iz-zadnak, hogy az idei köbányai borból a megszokott félme-szelykében nem fognak részesülhetni. — A pesti német színházban jelenleg olasz opera-társaság adja mutatványait. A tagok közül csupán a férfitenort és baritonistát szeretők nemzeti színpadunk számára, ha lehetne, magyarra „fordítatni“, mert e kettő csakugyan jeles dalmii pár. — Még éj-tél tájban is sokszor oly vastag hangu énekek barangol-nak az utcákon, hogy az álomból feljéledőket a jerikoi falak omlását okozó lármára emlékeztetik. Más városokban illy kiáltozva dúdolók legalább illedelmes felszólításnak enged-nek s nem háborgatják készakarva a munkafáradt lakosok csendes nyugalmat; itt azonban az illető felszólítóknak több-nyire azon választ dobják oda: hogy szájak illyesmire van teremtvél, sőt megköszönheti, ha figyelemzetésére üllegek-keket nem válaszolnak. Kivánandó, hogy ez éji barangolók ott is illy tevékenységbe tudják helyezni beszélő műszereiket, hol a hallgatás tudatlanság jele. — Vasárnap a horvátkerüi kivilágításnak „Vándorlás a tündérvilágba“ cím alatt kellett volna ismételtetni; estefelé azonban oly záportól kísért égháboru keletkezett, hogy az illetőknek a költők által dic-sért világba máskorra kellett halasztaniok ohajtott vándor-lásukat. — Darvas Gábor tanító, pesti hazánkfia, mint a la-pok írják, az „örök mozonyt“ fötalálta, mely nagy terhek továbbmozdítására is alkalmas. Az „örök mozony“ című egyébiránt a budapesti hajhászokra legjobban illenek, ha — örökké élnének. — A vámházaknál az eddigi egyszerű fakor-lát helyébe kapuk fognak alkalmaztatni. Mivel tehát az éjjel elzárt kapukon nem minden kőbor jöhet be városunkba: re-mélni lehet, hogy utcánkon ezentul kevesebb csalóval ta-lálkozandunk. — A fővárosok megannyi bábelzagyvalé-kai a nagy mindenségnek. Néha ugyanazon utca, ház vagy folyosó oly különféle s egymástól különböző lényeket egyesít, hogy hinnünk lehet, mikép maga a vakeset gunyos satyrát akar ez egymástól test és lélekben elütő torzalakokra dúdolni. Tekintsünk meg például egy kétemeletű házat, mellynek ablakai egytágas utcára nyílnak; itt néha a köny-vek közé temetkező szobatorodó s a zajos-munkáju kolom-páros, a színész és bírálot, nagy urat és eszimatizistót, szenteskedő anyókat és pajzán divatúrúsnót, ügyvédet és bé-kebírot, adóst és hitelezőt, orvost és sírásót ugyanazon földel takarja, ugyanazon falak öszvesitik. S elgondolva e szak-mára különböző lényeknek egymástól eltérő természetöket, ha mindnyájukat egy nagy teremben egyesítve szemlélhet-nők, s látnók: hogy egyik vesztelgeve homlokát redőzi, a másik tépelődve föl s alá nyugtalankodik; egyik kaczerlan nevet, míg a másik botránykozva elfordul s imára kulcsolja kezeit; egyik zsörtlősöklöve civakodik, míg a másik béke-

szerint száztóli arányszámokban fejezven, meglátszik, hogy az iparüző népesség a földművelőnél kétszer számosabb, és hogy a legföldművelőbb megye földműves népessége is ugyanazon megye iparüző népességét alig 5 vagy 6 száztólival haladja meg.

Következik aztan áttevete a népesség arányának 1841ben a legfontosabb nemzeti kereset-ágakhoz, előadása minden nevezetesebb kereset-ágban foglalkozó egyének számának. Különösen érvedetes annak kitűnése, hogy az 1835iki factory-billek kö-vetkeztében a gyermek-munka és a nőnem alkalmazása a nagy fo-nógyárakban tetemesen csökkent. Mindennemű szövetek készítése elfoglalt 1841ben.

	20 éven felül	20 éven alul	mind öszve
Férfiakat	344,121	109,260	453,381
Nőket	211,070	135,795	346,865
	555,191	245,055	800,246

A bányászban elfoglalt 193,825 munkas között (kik közül 118,233 közbányáknak) 20 éven alóli volt 51,482, még pedig 48,454 fiú, és 3031 leány-gyermek.

Az 1831- és 1841iki öszveírás egybehasonlítva meglátszik, hogy ez idő alatt Nagybritannia földművelő népessége helytálló maradt, holott iparüző népessége 30%al szaporodott, továbbá különösen a töképezészek és magasabb rendű személyes szolgál-atokat tevők száma 32%al, és a házi celedség száma is gya-rapodott: mindez bizonyossága a gyári és kereskedési üzlet rend-külvü emelkedésének, és sokak emelkedő jölletének.

Irlandban 1831től 1841ig a népesség szaporodása sokkal kisebb procent-számot mutat mint 1821től 1831ig, mivel ekkor 14,1%al, most pedig csak 5,25%al száztóliának találtak, minek okát azonban nem nagyobb halandóságban vagy a születések ke-vesebb számában kell keresni, mert oka a nagybritanniai gyar-matokba és ezszakamerikai státusokbai kivándorás gyarapodásá-ban fekszik.

Születések arányszáma 1:30,3 személyre, házasságoké Münsterben legnagyobb 1:169, Ulsterben legkisebb 1:200, Dublinban 1:135. Halálozase nem egész bizonyossággal 1:59.

A tiszta földművelő megyékben a középet hossza kisebb,

szerele
dót: el
tani: p
a tulság

IPA
dora teg
gyelmes
naplót k
orától
10 kr p
sületi pe
kiallított
gathatják

(U
litera
mi figye
arra kel
gyarhon
miatt me
egyike
vált-mag
nyörköd
rezuem.
ismerhe
bővebbé
folyamó
szellemi
kit szell
szinte ki
dom, ne
is tartoz
mondani
valódi m
akarhatn
nyelvé-
csakugy
hisz épe
gyetlené
zak, ho
mikké ö
nem azo
bad uton
gyar leg
koznom
ohajtano
nél ham
minden
álta jó
nek meg
nemzet;
régimél
térés utá

G. J
társít, k
gondolat
föltette
nitandja
szép nev
szerének
ka kora
pitani eg
Szabadal
Lett horv
— bárha
Sok áldo

ez követk
— mint a
épen elle
legalsóbb
emberi elő
népessége
reszre. A
52,208,
minden 6
mint Angl
ment írland
osztályba
4d. osz
3d. osz
2d. osz
5—9 abl
150 o

A csal
említett o
oszt. 566,
a népesség
mint 1/3 o
(4,3 oszt.
mennyi ku
kunyhó ké
gyekben h
nagyobb t
zet szerin
1/4%ja (le
olvassni se

A ker
tályzást, r
szegények
osztályab
a napszam
dolgozók

szerető nyájassággal iparkodik lecsöndesíteni az agyarkodót: ekkor önkénytelenül is kénytelenek volnánk felszajítani: „Uristen, mi nagyak kell lenni békétüresednek, hogy a tulságoskodó emberlajt megszenveded!” — △

IPARMŰKIALLTÁS. Ö cs. kir. főhercegsége országunk nádora tegnapi délután augusztus 11-én az ideai iparműkialltást kegyelmesen meglátogatván, ez ünnepélyesen megnyitott, s tegnapról kezdve a nagy közönségnek folyvást nyitva állandó reggeli 8 óratól déli 11-g, s délutáni 3-tól esti 6-ig. Bemeneti díj egy személytől 10 kr p. pénzben. Az iparegyesület tagjai azonban, kik az egyesületi pénztárba évenként legalább 2 p. fizetnek, továbbá a kiállítás, mindenkit saját személyében érte, bermentesen látogathatják a kiállítást.

(Utazási napló Horvátföldön. VII. — (G — és literatura.) Az utazó főfeladata: mindent följegyezni, mi figyelmet érdemel. Horvátországban utazónak különösen arra kell ügyelni, hogy mindent kitanuljon, mi miatt Magyarhonban látma volt, mi miatt felirások történtek s mi miatt még most is körleveleznek. G — L — Horvátországban egyike s tán fője azon botrányköveteknek, melyekben a horvát-magyar ellenzék jelentésének nyomán megütközni gyönyörködik oppositión. E férfiról bővebb tudomást kelle szereznem. — Kerestem néhányszor de nem találtam honn. Nem ismerhetvén őt személyesen, mi természetesebb, mint hogy őt bővebben anyagilag, mint mondják, és szellemileg ismerőkhöz folyamodjam, hogy tőlök tudomást szerezzek, s pedig főleg szellemi tudomást — mert engem csak ez érdekelt — arról, kit szellemileg ismerni elapok olvasóinak nagy száma, tudom, szinte kíván. Nem irhatom le, milyen G. seje és orra, mert mondom, nem ismerem; de ez, minthogy még nem halt meg, nem is tartozik a dolghoz, azonban szellemileg sokat tudék felőle mondani. En nem hiszem, hogy legyen, hogy találkozzék valódi művel, okos s jobberzésű ember e köztől olyan ki akarhatna, ki gyönyörködni tudna abban, hogy — akár másnyelvű — embertársa érezni s gondolkodni ne tudjon, s ha csakugyan nem tud érezni s gondolkodni, ne is tanuljon; mert hisz épen ezek teszik az embert emberré. Előtem mind kegyetlenek azok, kik más-nyelvű embertársikat akadályozzák, hogy saját nyelvükön ne képezhessék magokat azokká, mikké ők képezetni kívánják minden önyelvenieket. Ezt nem azokra czélzólóg mondom, kik természetesen nem szabad uton s módokkal azt akarnák, hogy az egész világ magyar legyen, hanem mert józanul ez ügyben így kell nyilatkoznom; — hisz józan magyar létemre magamnak is azt kell ohajtanom s szívből ohajtom is, hogy a jó magyar minél hamarabb s minél többre szaporodjék. Ha tudnám, hogy minden más nyelvű vagy nemzetbeli rossz a magyar nyelv által jó emberré változik, azt ohajtanám, hogy mind legyenek magyarokká, mert ekkor lenne a magyar leghatalmasb nemzet; de így mert több nyelv rége van, maradjunk a réginnél! — Ezen csekély, de épen e helyen szükséges kitérés után menjünk G — ra.

G. jó fiatal korában már tudott gondolkodni, s honfirtást, kiknek szellemi szegénységét látta, tette minden gondolatának tárgyává. Ő, a mint éretten gondolkodni tudott, föltette magában, hogy honfirtást érezni s gondolkodni tanítandja, miszerint tanítása s utmutatásának következtében szép neveknek megfelelő emberekké képezze. Tanítási rendszerének életbeletétele — mert már ekkor a journalistika kora kezdődött — legczélsebb eszközül gondolta: alapítani egy lapot, melynek hasábn lezűkjét megkezdje. Szabadalomért folyamodott legfensőbb helyre s meg is nyerte. Lett horvát újság, melyet azonban — ő tapasztalatlan lévén — bárha uj lélekkel, ő horvát nyelven szerkeszteni kezdett. Sok áldozatába került, de sikere nem lön ezen első törek-

ez következtése a csekélyebb keresménynek és nagyobb inségnek — mint az egyszersmind iparüző megyékben — Nagybritanniában épen ellenkezőleg van; de Irlandban a földművelő népesség a legalsóbb fokán áll a polgárisodásnak s minden kellekeiben az emberi életnek legnagyobb szükségét szenved. Az ország férfi népessége a 19dik, nőnépessége a 20dik év által osztatik két részre. A lakott házak száma volt 1,328,834 (épitésben levők 52,208, lakatlanok 3313) tehát 8,175,000 lakos mellett szinte minden 6 lakosra egy külön ház jutott. de ebből nem lehet nyg mint Angliában jöletet következtetni. Azert, hogy a ház fogalmát irlandi állapothoz igazítsa, a bizottmány a lakhelyeket 4 osztályba sorozta:

- 4d. osztály csak egy lakó-terrel ellátott agyag-kunyhók.
- 3d. osztály agyagkunyhók 2 — 4 külön lakó-terekkel.
- 2d. osztály közönséges majorházak és városi kisebb házak 5 — 9 ablakkal.
- 1ső osztály minden többi jobb lakohoz.

A családok száma 1841ben 1,472,787 volt, és ezek a fennemlített osztályokra így oszlanak fel: 4d. oszt. 516,931; 3d. oszt. 566,659; 2d. oszt. 321,925; 1ső oszt. 67,221. — Tehát a népességnek több mint 2/3 esupa agyagkunyhókban lakik; több mint 1/3 olly kunyhókban, melyek csak egy szobából állanak (4,3 oszt.) és ezen osztályra 25,553 családdal több jut mint mennyi kunyhót foglal magában, ugy hogy illy tetemes számú kunyhó két-két családot szállalol! Képzeltetni, hogy azon megyékben hol a 4d. osztályu kunyhók főkepen uralkodnak, legnagyobb tudatlanság van elterjedve. Az 50d. lapon közlött átnézet szerint Carrifergus-ban az 5 even felüli népességnek 13, 1/4-ja (legkedvezőbb arány) Mayo-ban 79-ja nem tudott sem olvasni sem írni.

A keresetmódokat illetőleg is próbált a bizottmány egy osztályzást, melyből úgy tünik ki, hogy a falusi lakosság sokkal szegényebb a városiál és 2/3 résznyire a napszámások legalsóbb osztályához tartozik: ellenben a városokon az iparüző osztályban a napszámásokat számban felülhaladják azok, kik magok kezere dolgoznak.

(Vége köv.)

vésének. Az ifju szerkesztő és literator ezen sikeretlen s rá nézve szerenesetlen — mert apai örökségéből, mellyel kezdette vállalatát, csak S. gazdagodott — kezdetén nem csüggedett; tudta ő, hogy omne initium durum, — mást gondolt. Ő mester akart lenni, de e kezdettel észrevéve, hogy ehhez még nincs egészen szlav literaturát tanulta. Tanulván, látta, mit tesznek a csehek, mint alkalmazták — az egyéb dialectusok használatával is — egyéb szlav rokonokhoz magokat; rövid időn G. ügyes szerkesztő lön, ezzé érlevén őt szorgalma. Uj nyelvel, mellyet jelesen magáévá tett, lépett föl, s bezzeg a kíváncsiak fizettek elő lapjaira. Azok, kiknek előbb nem kelle, a mit érthettek, az ő-horvát nyelven üjságlap, most kapva kapták az új nyelvenit, s mert nem értették jól az üjságot, mesterök példája után hatalmasan és igen sokan kezdtek tanulni az új nyelvet, olyannyira, hogy most Horvátországban igen sokan ezt beszélik; sőt, mert a literatura nyelve kizárólóg ez, a literatosok egyetemének nyelve is ez. Uj nyelvenit — legalább Horvátországban új nyelvenit — üjságát G. e szabad kor lelkével írta, s mert ez is új, még inkább kapóssá lön üjsága. Jól jegyezte meg valaki: „G.-nak, mondá, nagy ellensége a vén H.-y; pedig G. szellem és nyelv tekintetében ennek taktikáját követte” — azert szaporodtak praenumeránsai. — Tapasztalván a horvátok, hogy az ifju üjságszerkesztőnek lapjaiban sok tehetség, erő és ész, tömördek elszántság s lelkesség lappang, legelsőbb bámulni kezdék őt, aztán pedig nagy mértékben tisztelni is. Később, mit ő mondott, szentírásilag fogadtattott, s mert neki is azon gyengéje volt, mellyben a magyar urak közül sokan szenvednek: ifjaktól imádatni, ijak gyülekezének körüle, kiknek bámulásában, mert őt bámulák, gyönyörködött. Ezek bámulása s később kiabálása által híressé lön G., s nemcsak Horvátországban, hanem egyebütt is szaporodtak tisztelői, mert dobosok mindenütt találkoznak, kik a horváthoni hangot, hogy t. i. G.-nak igen jeles tehetségei vannak s tiszteletre legméltóbb ember, elhírelték. — G.-nak neve Magyarországon sem maradhatott ismeretlen, sőt — mert ő tartaték igazatónak s szlav literatura előmozdítási ürügy alatt, rendbontónak Horváthonban — miatta elsőbb körlevelek szállongtak megéről megére, aztán pedig felírás által ő felségéhez; G. mint illyen vádoltaték. Mennyi igaz azon vádaktól, mellyek a magyar megyék körleveleiben foglaltattak G. ellen, nem tudom annyit bizonyos, hogy G. az agitatio élén állott mindaddig, míg újságíró és literator napjaiban — mikor t. i. egyedül e kettőhöz ragaszkodott — szerzett népszerűségét el nem veszté.

Mi a literaturát illeti, az Horvátországban sokáig parlagon hevert, — s ugyszólva G. idejeig, — azonkívül, hogy beszéltek horvátul, kevés könyvvel lehetett volna bebizonyítani, mikint létezik valahol e földön horvát nyelv is; sőt mind a mellett, hogy Horvátországot papországnak tartják némellyek, a mi pedig szükséges, egyházi könyvek is gyóron jelentek meg. — G.-t kell mondanunk a literatura alkotójának, mert csakugyan ő volt első, ki, mint fentebb íram, előbb maga tanulván, a mit tudott, följegyezgetni, nyomtatni és közölni kezdé. Gondolatit, érzeit a sajtó útján ő bátorodott első művelten s csinosan előadva másokkal ismertetni, eleve ugyan dal és versekben, később fellezög prózában is. Versei s dalaiba ollyasmit tudott mintegy bübájólóg önteni, mivel feltűzöste a sziveket, s fölébreszté az addig honfirtásban szendergő lelkeket. Amazok lángolának aztán, ezek kicsapongának, mert mérték nélkül hangolá fel őket. — G. esze s tudományának szikrái szétpattogtak azokba, kik körében lenni gyönyörködének, s Horvátországban csakhamar nevezetes fők keletkeztek. — G. — mint mindeütt az ébredő nemzeteknél tesznek a lelkesítő ébresztők — legczélsebbnek vélte azt, a mit irt, ugy alkalmazni, hogy énekeltesék, mert tudta, hogy a kemény sziveket is a szép ének megszelidíti. Hogy annál sikereseb legyen törekvése, dalaiba, s nem legkedvezőbbben, olly valamit férczelt, mi a nyelv s literaturájok körül buzgó magyarok iránt ellenszenvet költött föl a horvátokban, s mit aztán holmi kontárk s idétlen síheder inas vagy diákok még bántóbb s rutabbá torzítottak; mint például némelly dalokkal, mellyeket nálunk gynyadaloknak nevezünk; ezek az illető költőktől tisztában származtak, a rossz akaral ferditette gynyadalokká, az illető költőknek ezen ferditésben csak az bünök, hogy azonnal nem protestáltak ellene. — Horváthonban eleve, mint mondom, a literatura csaknem kizárólóg pusztá veselésből állott, de ebből csakhamar vegyessé érett, s rövid időn szabad nyelven írott munkák is jöttek napfényre, s pedig ollyak, mellyek az embert bámulással foglalják el, hogy igazán olly rövid idő alatt illyeket írhatni; ez nem egyebet jelent, mint „ha Horváthonban kellő gond fordítatik az emberképzésre, ez termékeny levén a jeles tehetségű emberekből — de melly tehetségek beléjük gyepesítettnek — legnevezeteseb férfiakat juttatna a polgársáznak Horváthon.” — A horvát literaturának vannak jeles hősei, élükön Gajjal s az ő szerittem; mit azonban sokan meg nem engednek, mert mondják, hogy Horváthonban már most többen vannak, kik Gajt mindenben felülmulják; aztán Farkas Lajos, Szanko Vraz a jeles költő s egyebek, kik szabad s kotott-nyelvű munkájukkal hamarjában a csodálkozásig gazdagíták a mostani horvát literaturát. Mondám hamarjában, mert most ismét egy szólva minden elalszik, mióta, tán épen e literaturának nyomán nőtt politikai vilongások tartanak. — Az írók magok belaják, hogy literaturájok kezdetében va ami hibának kellett történni, hogy illy rögtön rákövetkezett a csapás. Minden literator Horváthonban azon epedez, küldene valamely békítő anyaglat Istent, ki e politikai zavarokat, mellyek minden elfojtanak, mindent fogva s pörrel elfoglalva tartanak, még literatorit is, lecsapítaná. Legújabbban az új horvát literaturának szomorú a sorsa, s ennek okául a sajtó tekintetik és a censura;

a horvátok igen keserű panaszaí jelenleg: „hogy semmit szabadabban nem nyomathatnak, hacsak a magyar lapok s könyvekből nem fordítatik; hogy még Maticza” nevű egyesületök tudósításai és számadásai sem nyomathatók itt, hanem Bécsbe kell azokat küldeni, hol kinyomatván, itthon nem engedetik meg, azokat hirlapok útján közönség elibe juttatni” sat., mik ha ugy vannak, csakugyan orvoslást kívánnak, ne tán ezek miatt ismét új elkésersültség s veszedelem, melly a politikai zavart még rosszabbá tegye, következtek.

AUSZTRIA.

Bécs, jul. végén. Diplomatikai körünk mindinkább ritkulnak, mióta herczeg Meiternich statuscancellár Königs-warthba elutazott. Arnim gróf, porosz követ, mindjárt másnap Pragán át a statusvasuton Marienbadba ment, hova Canitz porosz statusminister is érkezendő. Münch-Bellinghausen gróf, a német szövetségi gyűlés elnöke, hasonló irányban utazott el, s nem sokára Frankfurtban leend, hol a sajtó és a dán öröködési zavarok kérdése jelenlétét szükségessé teszük, (s hova egy frankfurti levél szerint jul. 29-én már meg is érkezett.)

KÜLFÖLD.

FRANCZIAORSZÁG. Aug. 1-jén az egész országban elkezdettek a követválasztások. Az első napon a választó testületek elnököt és szavazatvizsgálókat szoktak választani. A National szerint ezen bureauk Paris valamennyi keruleteiben, kivéven az első — hol Lamoriciere és Perier verse nyeznek — az ellenzék kebeléből választották. Az utolsó napokban az előkészületek e választásokra, és a választók gyűlései hevesen folytak. Még Ganneron is, a főváros egyik legidősb képviselője, személyesen idéztetett (a 4ik kerületben) a gyűlés elő, hogy politikai hitvallását letegye; ámbár Edgar Quinet-en kívül egyéb vetélytársa sem volt. — Paris 14 választó kerületre van osztva; az utolsó általános választásoknál csak az első és a második kerület választott conservativ követekeket, u. m. amaz Jacqueminot tábornokot, a seinei nemzetőrség parancsnokát, ki minap pair lett, ez Lefebvre-t; később egy pótló választás alkalmával a kilenczedik kerületben is conservativ jelölt (Loquet) győzött.

A követjelöltek vallatásának példájaul, minők e napokban az egész országban napi renden valának, itt adjuk Lamoriciere nek a parisi első választó testület előtt történt kihallgatása leírását. A tábornok jul. 30-án szónokolt a 800 választó gyűlésében. Mindenek előtt csekély szónoki tehetségét mentegette, mondván, hogy táborokban töltvén életének legnagyobb részét, abban nem gyakorolhatta magát; azután lejegyesen ezeket mondatta. „1830ban jelen voltam Algir bevételénél. A juliusi forradalom híré afrikai földön hallottam. A dynastiának és az intézeteknek, miket magának Franciaország adott, hűséget esküvém. Foglalásunk első napjai óta az volt tanulmányaim tárgya, mikép lehetne a francia vitéség szerzte földet termékenyíteni. Szerencsém volt, magam néhányszor kitüntetem, nevem az afrikai hadsereg jelentéseiben több ízben előfordult. 1838ban Franciaországba visszatérvén, követségre hítak meg. Akkor nem fogadhattam el; a háboru teljes folyamatban volt, katonai köteleességem szerint oda mentem. Többire akkor az algiri kérdés még szinte nem volt megérve. 1842ben ismét felszólítottak, hogy jelöltül fellepjek, ugyanezen okokból másodsor is visszaléptem. Ma egészen mások a körülmények: a fővezér tehetsége, egyösülve hadseregünk fáradósáival, kiterjeszté és megerősité birtokunkat Afrikában. Az arabok utolsó felkelése nem zavarhatta meg azt. Franciaország érdekei kívánják, hogy Algériát gyarmatosítsuk, mert az arabok polgárosodásra kevésbé alkalmasok. Maradásunk az afrikai földön már nem bizonytalan; de a szükség közép tengeri kikötőinkből 2500 hajón bordatnak oda. Nem kellene-e nagy szerencsétlenségűl tartanunk, ha a láthatáron fellegok mutatkoznának? Illynemű eseményeknek elejét kell venni; Algériát gyarmatosítanunk kell; e kérdésről szeretnék szólni a kamarához. Tervemet itten fejtegetni, nem lenne helyen; röviden csak azt jegyzem meg, hogy a gyarmatosítás csak ugy lehetséges, ha emberek és pénztők vitetnek Afrikába, sat. Eddig még idegen maradtam a belföldi pártküldelemektől; mindamellét országunk állapota és a most követett politikai rendszer előtem nem ismeretlen dolgok. Franciaország állapota a külföld irányában nem ollyan, mint azt mindnyájan ohajtanók. Hosszu távollét után ismét beutaztam Franciaországot; a jöletet mindenütt emelkedni láttam; nagy építmények létesítettek, mások épülőben vannak; — ámde pénzforrásaink 11 évre már előre ki vannak adva, a budget béke idején sem fodi a kiadást. Illy körülmények közt kérdést tevék magamnak, vajjon terjedelmes tengerpartjaink Antibesől Port Vendresig és Bayonneól Dünkirchenig védelmi karban, segyvertárainkban elegendő hadi szerek vannak-e? Fajdalommal tapasztalám, hogy nem ugy van. Azt következtetem ebből, hogy a hasznos javítások pályáján már meszire ragadtatnak, míg az önfentartási rendszabályokat elhanyagolják. Olly nagy nemzetnek, millyen a francia, ipari és kereskedést üző nemzetnek soha sem szat ad anyagi jöletét ön elszenderülési s felednie, hogy lobogójának mellső sága erdekeinek egyetlen biztosítéka. E tárgyakra voltak tövepen irányozva tanulmányim, ezekkel leszek tövep elfoglalva akkor is, ha megválasztani szerencsém leend. Ezen általános nyilvánítás után a választók részletek kérdéseket intéztek a tábornokhoz, mikre ő azonban többnyire kitérően felelt, tiltakozván minden olly utasítás ellen, melly egyéni függelenséget csönkítá. Egy választó következő gyenedtelten észrevételére: „Már annyiszor rászedtek bennunket, hogy határozott fogadástélt vagyunk kénytelenek kívánni!” a tábornok imigy felelt: „Ha feltethetnek, hogy önök engem erre képesnek tartanak, nem jelentem volna meg önök előtt; ha szándékom lett volna, magamra a ministerek iránt köte-

lezettségeket vállalni, most nem állanak önk előtt. Mandat imperatívek soha alája nem vetem magam, azonban hogy minden kétszínűségit vádat magamtól elhárítsak, nyilvánítom, ha az eddig követelt kormány politikát jóváhagyom, miniszteri nem pedig ellenzéki jelöltül léptem volna fel. Ezzel a vállaltam vége volt.

PORTUGALIA. A ministerium legközelebb ekép módosított: Ministerelnök tárcza nélkül Palmella hg; hadügy-minister Sa da Bandeira; Lauradio kül-, Aguiar igazság-, Gomez pénz-, és Monsinho tengerügyi miniszterek. — A királyné jul. 22-én lebetegedett és fiugyermeket szült. Ugyanaznap Ibrahim pasa Lissabonban megérkezvén, a főegyházban a Te Deumnál, mely a királyné szerencsés lebetegedéseért tartott, jelen volt.

OLASZORSZÁG. Livorno, jul. 21. Bonaparte Lajost (Sainleu gróf, hollandi exkirály) tegnap reggel a szél megütvé, halálhoz hasonló álomba merült 's ma reggel csendesen meghalt. 68 éves volt; több év óta szélhűdésben szenvedett és igen megvonultan élt; politikai esztendőnyektől egészen idegen volt és sorsa változását ritka méltósággal viselte. Halálos oráján csak egy ifju volt körülötte, kit neveltetett 's ki őt soha nem hagyta el. Azonnal küldetett futár Florenzába, Montfort hűghez, az exkirály (Jerome) öcséséhez, Westphalia néhai királyához, ki e szerint tehát már egyedül él még Napoleon testvéréből, most 62 esztendő. (A megelőzőtöknek csak egy fia van, a Ham váról minap kiszabadult Lajos Napoleon, ki még folyvást Londonban van, mert utlevelet Olaszországba még eddig sem kapott.)

NÉMETORSZÁG és DANIA. A neumünsteri népgyűlés iratának a holsteini tartományi gyűléshez lényeges pontjai következtek. Holstein hercegség magas rendi gyűléséhez. A jul. 31. királyi nyílt levél és a legfőbb leiratok a magas gyűléshez, az egész ország jogait kérdésbe tették 's legmélyebb ingerültséget szűltek. A hercegségek statusjogi állapota annyira felül van a fejedelem akaratán, hogy azoknak elismerése a fejedelmi hatalom alapfeltételét képezi. Ha

a királyi nyílt levél a dán királytörvény örökösége rendét Schleswigben is behozni akarja, ha Holstein hercegségre nézve is hasonló kilátást készít, ha a rendi gyűléshez intézett legfőbb nyilatkozvány a rendek állítását, miszerint a hercegségek összefüggnek, tagadja: úgy a fejedelem ezen véleményezésének jogi hatás nem tulajdonítható. Valamint hogy a királyi parancsszava oly dán statut nem teremthet, melyben a hercegségek résznek lennének tekintendők. Mi a holsteini rendi gyűlés 1844 dec. 21-én ovásában foglaltatott állításokat a schleswig-holsteini statusjog alapelveinek tekintjük. A hercegségek önálló statusok. A hercegségekben a fiág uralkodik. Schleswig és Holstein hercegségek szorosan összekötött statusok. A királyi nyílt levél nemcsak a hercegségek jogaival, hanem nemzeti érzelmeink és indulatunkkal is ellenkezik. Mi a hercegségek és Dánia összekötését nem akarjuk tovább tartani, mint azt az események természetes folyta és a jog szerint fenálló örököségi rend kívánják. Ha a gondviselés akarata szerint az idős királyi fiág kihál, mi saját hercegség alatt, és minden összekötést nélkül idegen országgal, akarunk élni 's az egységre törekvő nagy német hazához csatlakozni. Bizodalommal fordulunk önökhez, magas rendek. Nyilatkozatni kívántuk önöknek, hogy akarunk teendőknek az 1844-ben kezdett irányban, a nép minden hatalmában levő erejével támogatni fogunk. Önök bölcsesége meg tudandja választani az eszközöket. Mondják meg a királynak, hogy tanácsadói, kik ama szerencsétlen rendszáhlályt javaslják, az ország bizalmát nem bírják és meg sem érdemlik; mutassák meg neki meggyőzőlőcsenek homályos és hibás voltát; mutassák meg neki a veszélyeket, melyek a jog utjának elhagyásából királyi pálczája alatt levő két népfajra erednek. Ha a trónon ki nem hallgatják önöket, adják tudtára a német szövetségnek, hogy ügyünk az öügye; szólítsák fel az egész német nemzetet, ne nézze nyugodtan Elzász és Luxemburg szomorú sorsának ismétlődését.

AMERIKA. A washingtoni képviselőház az új tariffabillit, mely által a hadi költségek fűdözendők, jul. 3-kán 114 szavazattal 95 ellen elfogadta. — A háboru mezejéről semmi fontosabb hírek. Taylor a had derekával még folyvást Matamoros mellett állott, ellenben az Uj Mexiko elleni expedíció Heary ezredes parancsnoklata alatt Sevensworthból tovább indult.

Mexiből a hírek igen bizonytalanok. Némely lapok szerint Polk parancsot küldött a hajóereghez, hogy Jan d'Ulloa várat, Mexiko első erősségét, ostromolja; mások azt állítják, hogy Mazatlan erősségét Santana számára elfoglaltatott. Az ujjorki lapok az elnök izenetét közlik, mellyel a mexikoi congressus jun. 1-jén megnyitott. Főtartalma az, hogy a köztársaság különféle részeiben, u. m. Puebla, Oajaca, Sinaloa, Sonora és Jalisco tartományokban lázadások vannak, mellyeket azonban elfojthatni remél. Az egyesült statusokkal viselt háboruról szólván, ezeket árulás és ravasz-sággal, Matamoros parancsnokát gyávasággal vádolja 's az már haditörvényszék elé is idéztetett. Többire a congressust Északamerika ellen lelkesíteni iparkodik. Hogy Paredes elnök maradt, vagy dictatornak neveztetett és a táborhoz elutazott-e, arról bizonyos tudósítás még hiányzik.

LEGUJABB. Guizot ministeriuma tetemesen győzött a követválasztásoknál. Az aug. 4-kei Journ. d. Débats szerint addig már 394 választási eredmény volt tudva (459ből), ezek közül 252 a conservatív, 132 az ellenzéki pártból való. Parisban az első kerületben Perier választott meg; a másodikban Berger ellenzéki jelölt győzött többszöri szavazás után Lefebvre eddigi conservatív követen; ellenben a nyolczadik kerületben Bethmont eddigi ellenzéki követ helyett Beudin conservatív jelölt választott, és a kilenczedikben Loquet eddigi miniszteri követ megmaradt. Parisból tehát ismét csak 3 conservatív követ ülend a kamarában.

Dr. Dessewffy Emil vezérlete mellett szerkeszti Szenvey József. (Szerkesztőségi szállás uruzca Horváthház 540d. sz. a. 150 em.)

Hivatalos tudósítások.

(638) Birói árverés. (1, 3)

Folyó évi 2580. sz. a tanácsi határozat következtében gorszkovi báró Gorskovszky, helybeli fűrdőben fekvő rom-háza ez évi szeptember 28-án közárverés útján el fog adtatni. — Költ Bártán a tanácsból 1846. augusztus 1-jén.

(647) Birói árverés. (1)

Folyó évi augusztus 14-én d. e. 9 órakor a háromdob-utczai Schmied-Unger házban különféle rűfös portékák, butorok és egyéb ház neműek biróhatározat szerint fognak árvereztetni.

(645) Birói árverés. (1, 2)

A tek. e. b. kir. váltótörvényszéknek, 1846-dik évi 11,115-11,027, 11,025-11,206, 11,112-11,423, 11,419-11,143. számok alatt végzésel következtében, feloglalt több rendbeli szoba és konyhabeli butorok 's eszközök, szatócs bűltbeli fa-állások, asztalok 's padog, férfi ruhák, — több ak pálinka 's eczet, mintegy 60 akora ménő bor hordó nélkül; nemkülönb: 130 öl fiatal körös-fa idei vágás 10 boglya jűfűle tavali és idei széna, mellyekben legalább is 200 nagy szekérrel találattik, — egy kazal szalma, — és 5500 keve kemény fa rűse, — f. 1846. évi augusztus 16-dik napján reggeli 9 óratól kezdve, — tek. Pest megyei sári helységében Pesthez mintegy 4 órányi távolságra — a legűbbet ígérőknek, — készpénz fizetés mellett eladandók lesznek. — Költ Pesten augusztus 10-én 1846. **Bellaagh Antal** t. Pest megye szolgabiraja, mint kikűldött végrehajtó.

(642) Birói árverés. (2, 3)

F. évi augusztó 18-án fog Abonyban (Pestmegye) a' városházán egy belső telkü löherés kert rajtfekvő épülettel együtt biróilag a' legűbbet ígérőknek eladati. **Batta József** végrehajtó szbiró.

(166) Blajyer Moyzes elleni csűdper. (3, 3)

24432. Bihar vármegye törvényszékének jelentése szerint, sarkad-kereszturi lakos Blajyer Moyzes hitelezői csűdületének határnapja f. évi augusztus 21. 22 és 23-dikára tűzvetvén ki, 's tőmegmondóká Neumann Sándor eskűdt, perűgyelővé pedig Gozman János tisztű alűgyész neveztetvén; ugyanez kihűrtetik. Költ Sz. Iván hó 23-kán 1846.

(613) Birói árverés. (2, 3)

Báró Splényi-féle csűdpűr befejeztelve, 's e' szerűnt a' csűdűtűmeghez tartozó ingatlan javak az 1840-diki 22-dik törv. czikk értelmében közárverés útján eladandók lévén, az árverés megtartására folyó évi szeptember hó 21-dik napjának reggeli 9-dik óra tá. ns. Pest megyében fekvő Páty helységében határnap biróilag kűtűzetik. — All pedig az árvereztetendű vagyon a' most érdeklűt Páty helysége határának 1/4 teví nemesi birtokból, fekszik azonban Buda-Pestűl 2 órányi távolságra. — Ezen birtok alkotó részei e' következendők: 21 hold belső telek a' rajta levő csinos és terjedelmes és őr lakházzal 's egyéb mellék gazdasági épűletekkel; — 156 3/4 hold majorsági szántófűld, 12 3/4 hold kaszáló rét, 175 hold erűd, 5 hold majorsági szűlű 8 3/4 egész urbéri telek, 20 ház szűlű 51 hold dűzmas szűlű, ugy szinte 44 kapás dűzma-teher alatt levű kis-tűrbűgyi szűlű, nem különben a' birtokhoz aránylag tartozó legelő és kisebb kir. haszonűtelek. — Tűbűnyire ezen alkalommal egyneműly bor-edények és őrűs hordók is el fognak árvereztetni. A' venni szűndűkűzűk tehát adjúk tudtára a' fent leirt vagyon birói becs árának megtekintése vűegt tőmegmondok táblabiró Simontsis János urhoz utasítattak. Költ Pesten július 31-én 1846.

(477) Thomassevics Mihály elleni csűdper. (2, 3)

23130. Pest városa tanácsa jelentése szerint Thomassevics Mihály helybeli posztó kereskedű hitelezői csűdűletének határnapja f. évi augusztus 26-dikára tűzvetvén ki és tőmegmondokká Joannovich Mihály, pergondviselővé pedig Barabás Dániel hitűs ügyvéd neveztetvén. Költ Sz. Iván hó 16. 1846.

(478) Csűdper-szűntetés. (2, 3)

25068. Pest városa tanácsának felírása szerint Olmicer Jűzsef hitelezűvel barátságosan meg egyezvén, az ellene rendelt csűdper biróilag megsűntetettük nyilvánítattok. Mi is 1845. évi július 1-jén 24,882. sz. a. kelt kűrűntűzmény folytában ezennel kűztűdűmásra jűttűk. Költ Sz. Iván hó 30. 1846.

(476) Bethheim Henrik és Lipűt elleni csűdper. (1, 3)

28516. Kaproncza város tanácsának jelentése szerint Bethheim Henrik és Lipűt zsidű testvűrek és kereskedűk hitelezűi csűdűletének határnapja f. évi szeptember 1-sejűre tűzvetvén ki, 's tőmegmondokká Sergecz Műrton város kapitány, perűgyelővé pedig Herisch Frűdrűk hitűs ügyvéd neveztetvén. Ugyanez kihűrtetik. Költ Sz. Jakab hó 21-kén 1846.

(641) Killan Gyűrgy (1, 3)

pestű kiadó könyvűrsűnűl megjelentek, és minden más könyvűrsűnűl kaphatok: **Kisfaludy Kassics Ignűcz**

Praxis Juridica

Civilis, Stylare Juristarum

Latino-Hungaricum.

Harmadik megbűvitett és az újabb törvűnyekhez alkalmazott kiadás.

kűt kötet, hortűkűkban 4 ft 30 kr., vűszonba kűtve 4 ft 40 kr. p. p.

2 ft helyett — 1 ft 20 kr. p. p.

Magános magyar törvűny.

Kérdések és feleletekben elűdű

Acsűdi Acsűdy Sándor.

Harmadik kiadás az illetű törvűnyekkűkkel bűvitve, Srűt. 1841. kűtve 1 ft 20 kr. p. p.

(622) Haszonbűri hirdetés. (3, 6)

F. évi augusztus 21-kén Krassű megyűben, ngos szendrűi grűf Tűrűk, őzv. D'Elle-vaux Műria asszony csűdűtűmegűhez tartozű, 's Lugos és Lippa kűzűi orszűg-uton fekvű Szpata helysűge, melly egy 1/2, 33 1/4, — 26 1/2 telkes jobbűgyűlű, 11 ház és 7 házatlan szűlűrűbűl, egy terjedelmes űdvaron epűlt őrű lakbűl mindennemű gazdasági epűletekkel, 70 hold legnemesebb gűműlűsfűlűjű és 15,000 darab szűlvűfűtűl beűtűtetett majorsági fűldűbűl, ehez kivűntatű pűlűnkahűzzal, kűdűkűkkel és űstűtel, 300 hold szűntűfűldűbűl, 50 hold kaszálóbűl, és 126 hold erűdűbűl áll, f. évi november 15-ű napjűtűl kezdve, három egyműs-űtűni űvűkre, árverűs útján a' legűbbet ígérűnek haszonbűrűbe fog adati; bűrűeni kivűnűk felsűzűlűttűnak, hogy a' kűtűzűtt nap dűlűlűtű 10 órakor Szpata, az őrű lakban 200 p. ft. bűnapűtűzűtűt ellűtűva megjelűnenek. — A' szerűzűdűsi feltűteleket lathatni az alűlűrtűtűl. **Penkű Bűla** tőmegmondok.

(639) Haszonbűrűlet. (1, 3)

Az 1835-ben alakult agarűsű-egűylet f. augusztus 23-dikán dűlűlűtű 11 órakor Pesten czukor-űt-czűi 495-dik szűmű Heldwein-hűz 2-dik emeletűben kűzűgyűlűst tartand, mellyre ezennel minden részvűnyes meghűvatik.

A' részvűnyek beűtűzetűkűk Pesten, Nagy Jűzsef urnak kűgyűntűza és vűrosűzűtűrű szűzűletűnűa zűldfűnűl levű kereskedűsűben, vagy kűzűgyűlűs alatt a' pűnz-tűrnűknűl. **Kalcs Zűlmond** (639) (1) egűyleti jegűzű.

(646) Haszonbűrűlet. (1, 3)

A' cs. kir. család rűczkűvi uralomlű fűstűzűtű hivatalatűl kűzűhűrűtűtűtűk: hogy folyű hó 26-kán a' pűlűnka kűműrűsi jog ezen fens. uralomlű kebelűben tovűbbű 3 esztűdűkűre azaz 1847. évi januarius 1-tűl kezdűve egűzű 1849. esztűdűi december utűsű nap-jűgű — árverűs útján haszonbűrűbe adati fog.

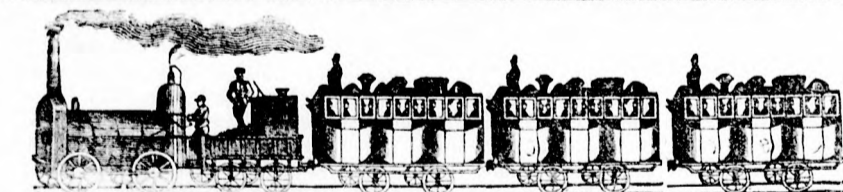
Az árverűs a' feneműltűtűtű napon reggeli 10 órakor a' promontoriumi tisztűteremben tartati fog és ez alkalommal is irűsbűli ajűnlatok kimutatandű 100 ft. p. bűnapűtűzűtűtű mellett, elfogadati, mellyeknek tárgűyalatűsa az árverűs után elűvűtetűti fog.

A' bűrűbe venni szűndűkűzűkűk a' szűkűsűges bűnapűtűzűtűtűtűtű ellűtűva az árverűsre azon a' megűjűzűsűsűlűtű hűvatnak meg, hogy a' feltűteleket a' promontoriumi tisztű teremben szokott őrűkban minden nap megűndűthűk.

Kűl Promontorban 1846. évi aug. hó 7-kén.

(635) Csűdűlet. (2, 3)

Szabad 's kir. Pozsony város tanácsa rűzűrűl kűzűzűtűtűtűk: hogy az e' városban felűlűttűtűtű rendelt, és az 18-űvű folyamára nűzűve már a' legűzűlebbű iskola e' kezűdűtűvel megűnyitandű elemi tanodati 17-dik osztűlybűni tanítűi egűik álloműs beűtűtűsűsűre a' csűdű f. évi szeptember 15-dik napjűra szűbatatű. — Azon egűnek tethűt, a' kik ezen álloműs elűnyerűsűtű, a' mellyre nűzűve 500 p. fűnyi fizetűs, lakbűrű és 6-űl lűgyűfa rendűszerűsűtűsűtűtű vűegt hozatott fűbű helyen javallatűba, — folyamodni szűndűkűzűk, oda szűzűlűttűnak fel: hogy a' kűllűgű szerkeszendű folyamodvűnyűkat azon határnapjű a' tanácsnak bűnyűjűtűsűk. — Kűl Pozsonyban július 17-dikén 1846.

Hirdetmény

a' magyar kűzűppontű vasut részvűnyes urakhoz.

Azon részvűnyes urak, kik a' f. évi július 1-jén lejűrt 5-tűdűk 10 percentű részletűt f. évi augusztus 12-ig be nem fizetűk, az alapszűbűlyűk 4-ik §-a határozatűnűl fogva ezennel felsűzűlűttűttűnak, hogy a' befizetűsi-kűtelessűgűkűt tovűbbű és utűsű hat hűt folytában, azaz legűlűlebb

1846-iki szeptember 23-aig,

betűljűsűtűk és az illű részletűt kűsedelmi-kamatokkűl egűtűt (és pedig 15-ű jűlűstűl 12-ik augusztűsű 4 pcentűl szűműttűva) a' vűllalat fűpűnzűtűrűnűl

Bűcsben, obere Bűckerstrűse 752. szűmű,

Pesten, a' magyar kereskedelmi banknűl,

Berlűnben, Hűrschfeld és Wolff uraknűl

vagy Lűpesűben is, Dufour testvűrek és tűrsa uraknűl letűgyűk, mivel ellenkezű esetben ezen részvűnyes urak, az alapszűbűlyűk 5-ik §-a' szerűnt, a' tűrsűsűgűi jogoktűl elűsvűn, az űtűlűk műr letűtt 40 percentű befizetűs tűrsűsűgűt tulajdonűnak, ennek tovűbbű igűnyei fűntartűsa mellett, elfoglaltűttűk.

Kűl Pozsonyban 1846-iki augusztus 13-kán.

A' magyar kűzűppontű vasut igazgatűsűgűna.

(649) (1, 3)

Spanyol eredetű kos, anyabűrűka és őrű, ugy szinte szarvas-marha elűdűsa.

A' cs. kir. alapítűvűnyi uradalmak igazgatűsűgűna rűzűrűl kűzűhűrűtűtűtűk: hogy f. évi augusztus 31-kén és szeptember 1-ű napjűn ns Nyitra vármegűyűben fekvű, Hűlűtsűi uradalomban nagy szűműműl spanyol eredetű hűgű-kosok részűnt őrűgebb, részűnt kűtűvűs anyabűrűkűk —, ugy szinte nagybűű mennyűsűgűben nemesűttűtű, tenűyűsűtűre tűkűtűtesen alkalmas anyabűrűkűk, valamint őrűgebb és kűtűvűs őrűk is —, vűgtűre tűbű darab szarvas-marha kűzűarűverűs útján, azonnali fizetűs mellett, eladati fognak.

Ezen a' cs. kir. Hűlűtsűi vűrűban tartandű árverűs a' mondott napokn reggeli 9 órakor vűendű kezűdűtű. — Bűcs jűnűs 26-kán 1846.

(607) (2, 3)